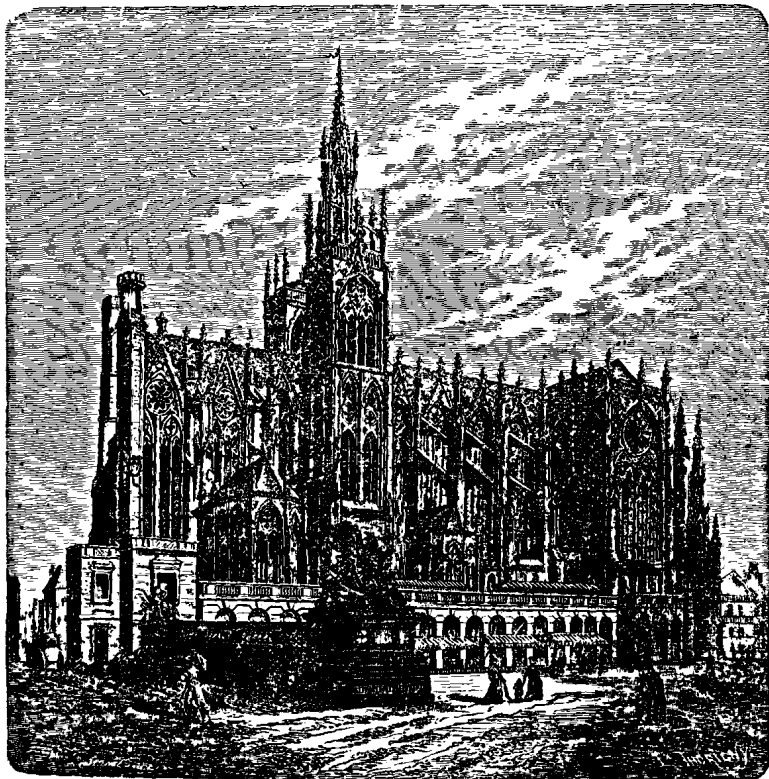

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՄԷՑԻ

Մէջ՝ այն փոքրիկ հասարակագիտութիւններէն մին էր, որը կայսերական քաղաքի անուամբ և հետևաբար կայսեր իշխանութեան պաշտպանութեամբ ընդ կ'ուղէին իրենց անկախութիւնը պաշտպանել, այն նախանձորդ և շա-

Մայր եկեղեցին Մէցի:

հասեր տէրութեանց մէջ, որը զիւրապէ արդէն սկսեց իրենց մէջը բաժնել. թէպէտ և 1552էն առաջ լեզուին գաղղիներէն էր և բարբերին կամ սո, վարութիւննին գերմանական, այլ յատկապէս ոչ գաղղիացի և ոչ գերմանացի էին իրենք. սակայն սահմանուած և ժամանակն հասած էր կամ միոյն և

կամ միւսոյն պատկանելու։ Այն խորհրդաւոր որ ստէպ մեծամեծ տէրութեանց սահմանները ընդլայնած է՝ գրաւելով իրեն քովի փոքրիկ իշխանութիւնները, այն խորհրդաւոր զօրութիւնն՝ որ զազգութիւնն ձեւացուցեր է, քաղաքներն և դաւառներ ըստ քաղաքադիրտական վարչութեան միացուցեր է, կը սպառնար նաեւ Մէյի ազատութեան։ Վերջապէս Հենրիկոս Բէ նրաւ միտ քաղաքագիտութիւնն յաջողեցաւ փրանկիսկեայ Գուելդայի քաջութեամբ, զՄէյ վիճակ մը դարձնել գաղղիական պետութեան։ Հնոյն Աւստրալիական տէրութեան մայրաքաղաքն, այն սահաւոր քաղաքն՝ որ Լորենի դքսերուն գիշերային յարձակումները կորազուխ ըրաւ և կարողոս Էէ և Էէ արշաւանաց դէմ կեցաւ՝ Մոզելլայի գլխաւոր վիճակ մի եղաւ, և հետեւաբար Գաղղիոյ արևելեան հիւսիսային կողման ամենամուր մարտկոցներէն մին։ Բայց 1870 իրեն տարաբախտ տարին հասաւ, և Մէյ գաղղիական ընտիր զօրականայ խորտակումը տեսնելէն ետքը, իրեն վրայ տէր եղող թէնամուղն անձնատուր եղաւ։ — Հոս ամենանոր պատմութեան

մը տխուր էջ մը յիշելէն տւելի՝ լռելը լաւ կը համարինք։

Մէյ թէպէտ և քաղաքի մը կերպարանք չ'ընծայեր՝ իրեն ամբողջութիւնը մէկտեղ առնելով, սակայն ունի գեղեցիկ գեղեցիկ շէնքեր, լայն և մաքուր ճամբաներ և բնդարձակ հրապարակներ։ Յիշատակութեան արժանի գլխաւոր շինուածներն են՝ քաղաքպետին պալատն, յարկածածկոյթ մեծ վաճառանոցն, և ասոնցմէ աւելի հըռչակաւոր Մայր եկեղեցին, որոյ շինութիւնն մետասաներորդ դարէն սկսեալ տեսց յիշատասաներորդ դար։

Պետրոս Պերրա չորեքտասաներորդ դարուն մէջ այս շէնքիս յատակագիծը տուաւ, բայց իր շինութեան գլխաւոր դարերն եղան 1214, 1383, 1478, 1497 և 1519. — Երեք կամարակապ թեկերէ կը ձևանայ եկեղեցին, միջնոյն լայնութիւնն 16 մէզր, իսկ բարձրութիւնն 43 մէզր։ Այս մեծագործ շէնքըն, որոյ պատկերը կը ներկայացընեմք 'ի Հանդիսիս, իրեն վայելուչ և գեղեցիկ տեսքովն, մին 'ի սքանչելեաց ճարտարապետական արուեստի կրնայ համարուիլ։

ՀԱՏՈՒՄՆ ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՊԱՐԱՆՈՅԻՆ

(Տէս Հատոր ԽԲ. էջ 357)։

Ջրանցից միջին ուղղութիւնն պիտի ըլլայ 'ի հիւսիսային արևմտից դէպ 'ի հարաւային արևելս, գրեթէ երկու հազարամէզը և կէս հալուսն ունենալով, և 75 հազարամէզը երկայնութիւն՝ Քոլանի Ռատայի գետաբերնէն մինչև Փէրիքայ և Մլումէնքոյ կողմի։ Մետեան լեռանց շղթաներէն սկսեալ, (որոնք պարանոցին քովերը ըլլային և տեղ տեղ ալ զաչտային և ճախճախաւտ կերպարանք ունին, որով և ողոյ ապականութեան պատճառք են), շատ գետեր վար կը հոսին, յորոց գլխաւորներն են Անդիլեան ծովը թափող Շակըր գետն, և Մեծն Ռիոյ, որ Բանամայի ծոցը կը թափի, որոնց ընթացքն իրանցքին ուղղութեան համար շատ կ'օգտեն։ Թէպէտ և իրաքայիական մեծամեծ գործառնութեանց կարօտ ըլլալով։ Այս կերպ

պով ջրանցքն Քոլանէն սկսելով Շակրի գետին ընթացից կը հետևի քիչ շատ մինչև Ուպիտոյ, և ապա Մեծն Ռիոյի ընթացքը բռնելով՝ Խաղաղականին մէջ կը վերջանայ։

Իսկ ջրանցից խորութիւնն ամէն տեղ 9 մեզր պիտի ըլլայ, լայնութիւնն 23 մեզր, և հողերուն քնութեան համեմատ եզերաց զառիկայութիւնն ալ կերպարանափոխութիւն կը կրէ՝ զոր օրինակ. ժայռային հողերու վրայ 4 մեզր և մէկ քառորդ (բարձրութիւնն 4 և խորիսխըն 1 քառորդ մեզրի), իսկ կաւային հողերու վրայ 1 մեզր ու մէկ կամ երկու քառորդ մեզրի։ — Աշխատութիւնը չորս մեծ բաժանումն ունին տեղւոյ, և են. Քոլոն-Պոնիոյ Սոյտատոյ, Պոնիոյ Սոյտատոյ — Սոյտ Պոյոս, Սոյտ Պոյոս — Էմբիքատոյ, Էմբիքատոյ — Բա